

### **Postopki in metode ter priporočila za pridelavo zdravega razmnoževalnega materiala hmelja**

#### 1. Postopki in metode za pridelavo izvornih matičnih rastlin

##### 1.1 Pridelava izvornih matičnih rastlin

Žlahtnitelj ali vzdrževalec sorte (v nadaljnjem besedilu: vzdrževalec) odbere rastline kandidatke za izvirne matične rastline (v nadaljnjem besedilu: rastline kandidatke). Odbrane rastline kandidatke morajo biti sortno pristne, vitalne in ne smejo kazati znakov prisotnosti škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika. Nasad, v katerem se odberejo rastline kandidatke, ne sme biti na površini, na kateri je bila v preteklosti potrjena okužba z blago ali letalno obliko hmeljeve uvelosti.

Odbrane rastline kandidatke se posamično testira na škodljive organizme iz Priloge 4 tega pravilnika. Pred preverjanjem zdravstvenega stanja se lahko rastline kandidatke očisti škodljivih organizmov, ki se prenašajo pri vegetativnem razmnoževanju materiala, s splošno uveljavljenimi metodami zdravljenja (npr. s termoterapijo).

Iz rastlin kandidatk, za katere se na podlagi vizualnih pregledov in testiranja na škodljive organizme ugotovi, da so brez škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika, vzdrževalec namnoži izvirne matične rastline, ki jih zaporedno oštevilči in označi vsaj z imenom sorte, oznako izvora, to je rastline kandidatke, iz katere so bile razmnožene, ter z datumom razmnožitve.

Izvirne matične rastline se lahko vzgojijo tudi iz materiala, ki je bil pridobljen od uradno potrjenih izvornih matičnih rastlin iz prejšnjega odstavka, ali iz izvirnega razmnoževalnega materiala, shranjenega v 'in vitro' pogojih v skladu s tretjim odstavkom 1.2 točke te priloge. Tako vzgojene izvirne matične rastline se posamič testira na škodljive organizme iz Priloge 4 tega pravilnika in označi najmanj z imenom sorte, datumom razmnožitve in oznako izvora, iz katerega so bile vzgojene.

##### 1.2 Vzdrževanje rastlin kandidatk in izvornih matičnih rastlin

Rastline kandidatke se do pridobitve rezultatov testiranja na škodljive organizme v skladu s Prilogo 4 tega pravilnika vzdržujejo v pogojih iz te točke, vendar ločeno od izvornih matičnih rastlin. Rastline kandidatke morajo biti posamič označene tako, da je mogoče razločevanje in indentifikacija posamezne rastline kandidatke (npr. sorta in zaporedna številka rastline kandidatke), navedena morata biti oznaka izvora ter datum pridobitve.

Izvirne matične rastline se vzdržujejo v rastlinjaku ali drugem zaprtem prostoru v razmerah, ki preprečujejo vsako možnost okužbe z zračnimi ali talnimi vektorji. Prostor mora biti zavarovan zlasti pred insekti, prenašalci virusnih in virusom podobnih bolezni (imeti mora predprostor ali dvojno mrežo), ter pred površinskimi in meteornimi vodami. Izvirne matične rastline morajo biti v loncih ali posodah, ki morajo biti na ustrezno izoliranih tleh in ločene od ostalih kategorij razmnoževalnega materiala ter posamič označene v skladu s tem pravilnikom.

Vzdrževalec lahko razmnoževalni material vsake izvirne matične rastline shrani tudi v tkivni kulturi v 'in vitro' pogojih. Razmnoževalni material se pred shranjenjem v 'in vitro' pogojih zaporedno oštevilči in označi najmanj z imenom sorte, oznako izvirne rastline, iz katere je bil razmnožen, ter z datumom razmnožitve.

### 1.3 Preverjanje zdravstvenega stanja izvornih matičnih rastlin

Izvirne matične rastline vzdrževalec redno pregleduje na navzočnost škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika. V primeru suma na prisotnost virusov ali virusom podobnih škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika odvzame vzorce za testiranje. Okužene rastline odstrani iz rastlinjaka. V primeru suma na prisotnost karantenskega škodljivega organizma iz Priloge 3 tega pravilnika o tem nemudoma obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja.

## 2. Postopki in metode za pridelavo osnovnih matičnih rastlin

### 2.1 Pridelava in vzdrževanje osnovnih matičnih rastlin

Vzdrževalec vzgoji osnovne matične rastline iz materiala, pridobljenega od uradno potrjenih izvornih matičnih rastlin.

Vsaka osnovna matična rastlina se posamič označi najmanj z imenom sorte, z oznako partije izvirne matične rastline, iz katere je bil pridobljen osnovna matična rastlina, ter z mesecem in letom pridobitve tega razmnoževalnega materiala ter datum zadnje uradne potrditve.

Vzdrževalec lahko osnovne matične rastline vzgoji tudi iz materiala, ki je bil pridobljen od uradno potrjenih osnovnih matičnih rastlin, ki so bile pridobljene neposredno od uradno potrjenih izvornih matičnih, če se te osnovne matične rastline vzdržujejo v pogojih, določenih v 1.2 točki te priloge za izvirne matične rastline in izpolnjujejo druge pogoje za uradno potrditev izvornih matičnih rastlin, predpisane s tem pravilnikom.

Osnovne matične rastline se praviloma pridelujejo in vzdržujejo v rastlinjaku ali drugem zaprtem prostoru iz drugega odstavka 1.2 točke te priloge.

Osnovne matične rastline se lahko pridelujejo in vzdržujejo tudi v drugem rastlinjaku ali zaprtem prostoru v razmerah, v katerih je možnost okužbe z zračnimi in talnimi vektorji na najnižji možni ravni.

### 2.2 Preverjanje zdravstvenega stanja osnovnih matičnih rastlin

Osnovne matične rastline vzdrževalec redno pregleduje na navzočnost škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika. V primeru suma na prisotnost virusov ali virusom podobnih škodljivih organizmov iz Priloge 3 tega pravilnika odvzame vzorce za testiranje. Okužene rastline odstrani iz rastlinjaka. V primeru suma na prisotnost karantenskega škodljivega organizma iz Priloge 3 tega pravilnika o tem nemudoma obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja.

### 3. Priporočila za pridelavo zdravega razmnoževalnega materiala hmelja

#### 3.1 Priporočila za rastlinjak ali drug prostor, v katerem se pridelujejo in vzdržujejo rastline kandidatke in izvirne matične rastline

Rastlinjak naj ima dvojna vhodna vrata ali vrata s protiinsektno mrežo ali pa vgrajen sistem za ustvarjanje nadtlaka. Po možnosti naj ima več ločenih celic z vrati, ki se zaklepajo. Ob vhodu v prostor mora biti predpražnik ali korito z razkužilom širokega spektra. Zunanji pas najmanj 2 m okrog rastlinjaka naj bo čist oziroma brez nepotrebnih okrasnih rastlin in plevelov, ki so lahko vir okužbe. Omogočeno mora biti temeljito čiščenje in razkuževanje prostora ter opreme in orodja, ki se uporablja pri pridelavi. Zagotovljen mora biti nekontaminiran vodni vir. Nepooblaščenim naj ne bo dovoljen vstop v prostor, v katerem se vzdržujejo rastline kandidatke in izvirne matične rastline.

#### 3.2 Priporočila za rastni substrat in pogoji, ki morajo biti izpolnjeni pri razmnoževanju

Za razmnoževanje rastlin kandidatk, izvornih in osnovnih matičnih rastlin se uporabi nov rastni substrat, ki je bil steriliziran ali testiran na ogorčice iz Priloge 3 tega pravilnika.

Uporabljajo se lahko samo nova ali razkužena embalaža ali novi šotni lončki. Priporoča se uporaba individualnih PVC lončkov ali šotnih lončkov. Za rastline kandidatke uporaba platojev ni dovoljena. Podložna prekrivka se zamenja ali razkuži po vsakem razmnoževalnem ciklusu. V primeru ugotovljene okužbe ni dovoljeno razkuževanje in ponovna uporaba lončkov, platojev ali podložne prekrivke.

Da ne pride do okužbe materiala med razmnoževanjem, je treba razkuževati roke oziroma rokavice in orodje, ki se uporablja pri delu, zlasti pri rezanju potaknjencev. Delovna obleka in obutev morata biti čisti, brez ostankov zemlje. Obutev je treba razkužiti pred vhomom v prostor, kjer poteka razmnoževanje.

#### 3.3 Druge zahteve

Pri vzgoji in oskrbi izvornih matičnih rastlin je potrebno:

- redno prezračevati, oroševati oziroma namakati rastline, da se prepreči stres; pri tem je treba paziti, da se pri namakanju substrat ne nanaša na rastline;
- redno zatirati škodljive organizme s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki jih je potrebno menjavati, da se prepreči rezistenca; uporaba fitofarmaceutskih sredstev, ki bi prikrili znamenja okužbe, ni dovoljena;
- paziti, da se pri ravnanju z rastlinami ne povzroča poškodb ali ran na rastlinah.